

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ КАМЕНЕОБРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

(Представлено к.е.н., проф. Суліменко Л.А.)

У статті розкрито сутність витрат, розглянуто їх класифікацію за П(С)БО 16. Досліджено методи обліку витрат та особливості їх застосування на каменеобробних підприємствах. Розглянуто порядок формування інформації по обробці каменю на бухгалтерських рахунках.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, витрати, виробництво, розподіл, загальновиробничі витрати, облік, управління, методи обліку витрат

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки забезпечення конкурентоспроможності продукції підприємства неможливе без ефективного функціонуєчої системи управління витратами. Разом з тим, адекватне ринку управління як витратами, так і всіма сторонами діяльності підприємства має базуватися на відповідній зовнішньої і внутрішньої інформації, яка формується в існуючих системах обліку.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Досить значний внесок у дослідження інформаційного забезпечення управління витратами зробили такі науковці, як В. Линник, М. Чумаченко, В. Івашкевич, П. Атамас, С. Голов, А. Турило, Н. Голяничук, Л. Нападівська, Л. Чижевська, В. Ластовецький, В. Жук, М. Дем'яненко та ін. Проте інформаційне забезпечення управління витратами в практичному аспекті галузевого розподілу дослідниками розглянуто недостатньо.

Метою статті є дослідження аспектів формування інформаційного забезпечення системи управління витратами підприємств галузевої сфери каменеобробної діяльності.

Викладення основного матеріалу. На сьогоднішній день по всій Україні налічується понад 280 кар'єрів, тому і підприємств по обробці каменю досить багато. Обробка будь-якої сировини передбачає під собою виробничий процес, під час якого у підприємства виникають витрати. Як відомо, успішний економічний розвиток будь-якого підприємства залежить від ефективного використання і перерозподілу виробничих та фінансових ресурсів у процесі господарської діяльності, а також від оптимального рівня витрат на виробництво. Ефективність управління діяльністю каменеобробного підприємства зумовлена якістю інформації, що є в розпорядженні її користувачів різного рівня.

У вітчизняній практиці всі витрати підприємства, згідно з П(С)БО 16, поділяють на виробничі, операційні та інші витрати діяльності (рис. 1).

В залежності від виду продукції, робіт і послуг, її складності, типу, характеру технологічного процесу і організації виробництва на каменеобробних підприємствах можуть застосовуватися різні методи обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції. Розрізняють наступні методи обліку витрат: простий (однопередільний), нормативний, позамовний, попередільний [4, с. 8].

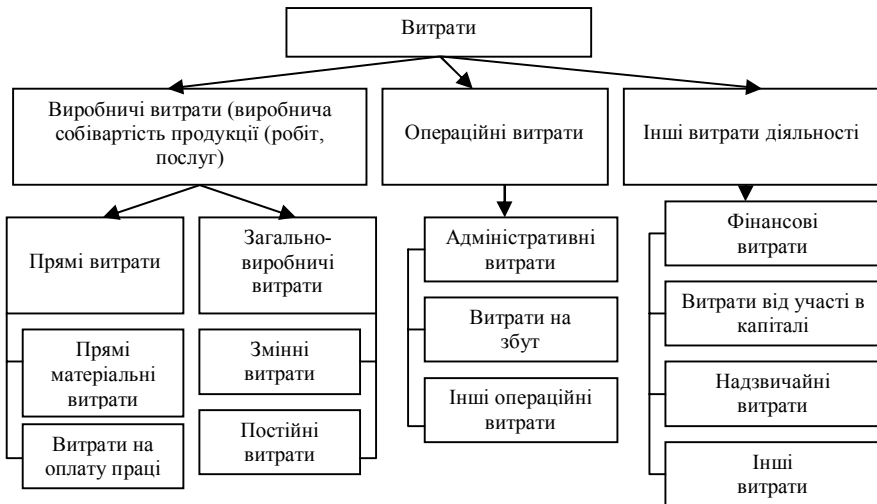

Рис. 1. Класифікація витрат діяльності підприємств згідно П(С)БО 16

Простий (однопередільний) метод обліку й калькулювання застосовується у випадку, коли підприємство (підрозділ) випускає однорідну продукцію або надає однорідні послуги (виконує роботи) і при цьому не має незавершеного виробництва. [2, с. 5].

Нормативний метод обліку і калькулювання собівартості продукції має застосування у серійному та масовому виробництві. На готову продукцію (виріб, комплект деталей, вузол) розраховується нормативна і фактична собівартість. А в кінці періоду визначається відхилення нормативних витрат від фактичних.

Позамовний метод обліку витрат на виробництво застосовують, в основному, на індивідуальних та дрібносерійних виробництвах. Об'єктом обліку при використанні цього методу є окреме індивідуальне замовлення, окремий проект або партія продукції, яка складається з ідентичних зразків, що проходять однаковий технологічний процес виготовлення.

При попередільному методі звичайно застосовують напівфабрикатний варіант зведеного обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, при якому витрати на виробництво, починаючи з підготовки або обробки вихідної сировини і до випуску кінцевого продукту, враховуються в кожному цеху (переділі, фазі, стадії), включаючи собівартість напівфабрикатів, виготовлених у попередньому цеху. Собівартість продукції, випущеної цехом, складається з понесених ним витрат і собівартості напівфабрикатів. Облік витрат ведеться за калькуляційними статтями витрат у розрізі видів або груп продукції за окремими переділами. [4, с. 8].

Формування інформації про витрати по обробці каменю здійснюється на рахунках 23 «Виробництво», 24 «Брак у виробництві», 25 «Напівфабрикати», 91 «Загально-виробничі витрати».

Загальну схему обліку витрат розглянуто на прикладі ТОВ «ІМПЕКС ГРАНІТ» (рис. 2).

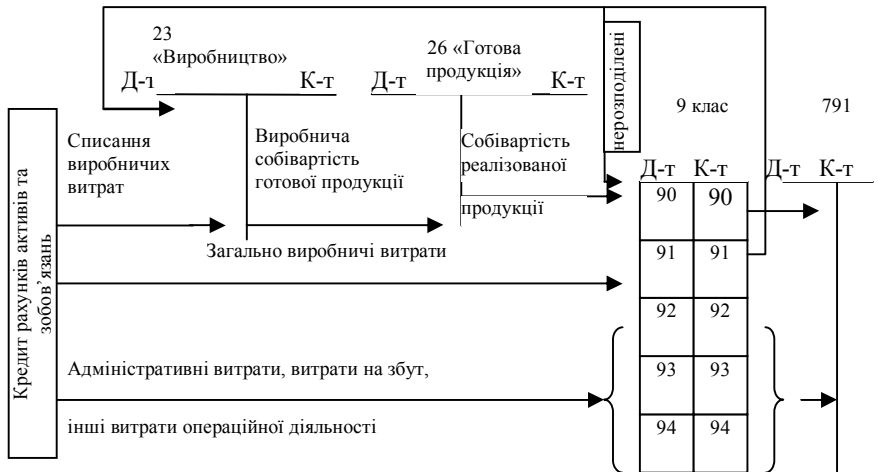

Рис. 2. Схема обліку витрат діяльності каменеобробного підприємства [2]

Витрати на обробку каменю доцільно відображати в бухгалтерському обліку за видами виробництв на спеціально введених субрахунках другого порядку до рахунку 23 «Виробництво», з деталізацією за видами продукції в розрізі калькуляційних статей витрат, а також за окремими переділами.

Іншим суттєвим моментом в інформаційному забезпеченні обліку управління витратами є питання поділу загально-виробничих витрат на постійні і змінні, а також на розподіл постійних загально-виробничих витрат між витратами на виробництво продукції та собівартістю реалізованої продукції. Поділ витрат на постійні та змінні є чисто умовним і не знайшов застосування в діяльності ТОВ «ІМПЕКС ГРАНІТ». На підприємстві базою для розподілу витрат на утримання та експлуатацію устаткування є обсяг виготовленої продукції (m^3), а для розподілу загально-виробничих витрат – заробітна плата.

Дослідження можливості інтегрованої інформаційної системи обліку витрат на виробництво ґрунтується на тому, що використовується єдина інформаційна система обліку, вона служить для прийняття рішень, хоча й різної спрямованості, тому все ширше використовуються автоматизовані системи обробки інформації.

Застосування таких зарубіжних методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції(робіт, послуг) у вітчизняній практиці, як стандарт-кост, абзорпшен-костинг, АВС-методу, таргеткостингу, кайзер-костинг та ін., вимагає докорінних змін традиційних підходів до калькулювання, перегляду поглядів на його значення в управлінні діяльністю компанії. Вітчизняним компаніям варто відмовитись від затратного методу ціноутворення, використовувати ціну готової продукції в якості інструменту управління його собівартості і підвищення його конкурентоздатності. [4].

Висновки. Отже, належна система інформаційного забезпечення управління витратами є вкрай важливою для камінеробних підприємств. Тому для цілей управлінського обліку доцільно застосування зарубіжних методик обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг), що сприятиме співставності показників фінансової і управлінської звітності та належному обліково-аналітичному забезпеченню процесу прийняття управлінських рішень.

Список використаної літератури:

1. Безверхий К. Організація обліку процесу виробництва на промислових підприємствах / к. безверхий // Облік та аудит. – 2013. – №3. – С. 97-113
2. Белоусова І. Проблеми обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції промисловості / І. Белоусова, М. Чумаченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009.- №4. – С. 3-10.
3. Бородкін О. Про формування і облік собівартості продукції за ринкових умов /О.Бородкін // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – №3. – С. 33-41
4. Давидюк Т.В. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції у вітчизняних нормативних актах: напрями удосконалення / Т.В. Давидюк // Економіка: реалії часу. – 2016. – №1 (23). – С. 6-13
5. Линник О.І. Особливості інформаційного забезпечення системи управління витратами підприємства/ О.І. Линник, О.В. Кадук // Вісник НТУ «ХП». Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ «ХП». – 2013. – №66 (1039) – С. 116- 121.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства Фінансів України за станом на 31.12.1999 № 318. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

References:

- 1.Bezverkhyu K. Orhanizatsiya obliku protsesu vyrobnytstva na promyslovykh pidpryyemstvakh / k. bezverkhyu // Oblik ta audyt. – 2013. – № 3. – S. 97-113
- 2.Byelousova I. Problemy obliku vyrobnychyykh vytrat i kal'kulyuvannya sobivartosti produktsiyi promyslovoosti / I. Byelousova, M. Chumachenko // Bukhhalters'kyu oblik i audyt. – 2009.- № 4. – S. 3-10.
- 3.Borodkin O. Pro formuvannya i oblik sobivartosti produktsiyi za rynkovykh umov /O.Borodkin // Bukhhalters'kyu oblik i audyt. – 2005. – № 3. – S. 33-41
- 4.Davydyuk T.V. Metody obliku vytrat i kal'kulyuvannya sobivartosti produktsiyi u vitchyznyanykh normatyvnykh aktakh: napryamy udoskonalennya / T.V. Davydyuk // Ekonomika: realiyi chasu. – 2016. – № 1 (23). – S. 6-13
- 5.Lynnyk O.I. Osoblyvosti informatsiynoho zabezpechennya systemy upravlinnya vytratamy pidpryyemstva/ O.I. Lynnyk, O.V. Kaduk // Visnyk NTU «KhPI». Seriya: Tekhnichnyy prohres i efektyvnist' vyrobnytstva. – Kh.: NTU «KhPI». – 2013. – #66 (1039) – S. 116- 121.
- 6.Polozhennya (standart) bukhhalters'koho obliku 16 «Vytraty»: nakaz Ministerstva Finansiv Ukrayiny za stanom na 31.12.1999 № 318. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua>.

КОВАЛЬЧУК Оксана Сергіївна – магістр Житомирського національного агроекологічного університету, спеціальність «Облік і аудит»

Наукові інтереси: - інформаційне забезпечення управління витратами